

2019

Závěrečná správa

Elektronický výber mýta

Závěrečná správa

Elektronický výber mýta

PREDKLADÁ

Ing. Karol Mitřík, predseda
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Bratislava, október 2019

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK A SKRÁTENÝCH POMENOVANÍ	4
ZOZNAM TABULIEK	5
ZOZNAM GRAFOV	5
ZOZNAM OBRÁZKOV	5
ZHRNUTIE	6
1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE	7
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE	7
3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA	7
3.1 CHARAKTERISTIKA SYSTÉMU VÝBERU MÝTA.....	7
3.2 NÁKLADY NDS NA MÝTNÝ SYSTÉM	9
3.2.1 <i>Zmluva o poskytovaní služieb mýta</i>	9
3.2.2 <i>Mýtné transakcie</i>	10
3.2.3 <i>Kvalitatívne parametre</i>	10
3.2.4 <i>Dodatky k zmluve</i>	10
3.2.5 <i>Bankové poplatky a poradenstvo</i>	11
3.2.6 <i>Koncesné cesty</i>	11
3.2.7 <i>Palivové karty</i>	11
3.2.8 <i>Zmluva o poskytovaní služieb znalca</i>	12
3.3 ČISTÝ VÝNOS MÝTA A JEHO VYUŽITIE NA ÚLOHY NDS	12
3.3.1 <i>Kontrola plnenia programov</i>	12
3.3.2 <i>Prehľad výnosov, nákladov a čistých výnosov z elektronického výberu mýta</i>	13
3.3.3 <i>Použitie výnosu mýta a financovanie úloh NDS v rokoch 2014-2018</i>	14
4 ODPORÚČANIA	15
<i>Odporúčania pre MDV SR</i>	15
5 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU	16
6 TÍM KONTROLÓROV	16
ZÁVER	16
KONTAKT	17
PRÍLOHA Č. 1	18

Zoznam skratiek a skrátených pomenovaní

Skratka	Názov
D	diaľnice
DPH	daň z pridanej hodnoty
EÚ	Európska únia
MDV SR, ministerstvo	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NDS	Národná diaľničná spoločnosť, a. s.
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
Nariadenie vlády o výpočte mýta	Nariadenie vlády č. 497/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje spôsob výpočtu mýta, výška sadzby mýta a systém zliav zo sadzieb mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií
NV	Nariadenie vlády SR
OPII	Operačný program Integrovaná Infraštruktúra
OPD	Operačný program doprava
RC	rýchlostné cesty
SR	Slovenská republika
ŠR	Štátny rozpočet
vyhláška MDVRR o úsekoch ciest s výberom mýta	vyhláška č. 475/2013 Z. z. Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktorou sa vymedzujú úseky diaľnic, rýchlostných ciest, ciest I. triedy, ciest II. triedy a ciest III. triedy s výberom mýta
Zákon o NKÚ	Zákon č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
Zákon o NDS	Zákon č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov
Zákon o výbere mýta	Zákon č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zmluva	Zmluva o poskytovaní komplexnej služby elektronického výberu mýta č. ZML/1241/2010 uzatvorená 13. januára 2009. Zverejnená tu https://www.zmluvy.gov.sk/index.php?ID=41517
Zmluva na platenie kartami	Zmluva o zabezpečení implementácie a prevádzky systému platieb mýta palivovými kartami
Zmluva so znalcom	Zmluva o poskytovaní služieb nezávislého znalca

Zoznam použitých pojmov

Pojem	Definícia pojmu
Efektívnosť výberu mýta	Hlavný ukazovateľ kvality poskytovanej služby elektronického výberu mýta. Minimálna hodnota efektívnosti výberu mýta, ktorú je poskytovateľ povinný dodržať je stanovená na 0,9891 (98,91%).

Elektronický mýtny systém	Súbor prostriedkov výpočtovej a telekomunikačnej techniky, vrátane programového vybavenia a dát, ktorý umožňuje najmä vyrubenie mýta technickým zariadením počas jazdy vozidla s mýtnou povinnosťou bez zastavenia vozidla, zníženia rýchlosti alebo povinnosti použiť určitý jazdný pruh, ako aj bez nutnosti stanovenia trasy vopred.
Elektronický výber mýta	Elektronické vyrubenie príslušného mýta zisteného na základe údajov získaných elektronickým mýtnym systémom.
Mýto	Elektronicky vypočítaná suma podľa kategórie vozidla za užívanie vymedzených úsekov ciest, ktorú je povinný zaplatiť platiteľ mýta.
Mýtna povinnosť	Povinnosť zaplatiť mýto za užívanie vymedzených úsekov ciest, ktorú má platiteľ mýta.
Mýtna transakcia	Elektronický dátový záznam, ktorý vznikne na základe vyhodnotenia a spracovania jednej alebo kombinácie viacerých mýtnych udalostí. Mýtna transakcia obsahuje údaje o druhu mýtnej transakcie, dátum a čas, identifikáciu mýtného úseku, identifikáciu vozidla, časť vyrubenej mýta, platobný režim a ďalšie údaje.
Mýtna udalosť	Udalosť, ktorá vznikla prejazdom vozidla po mýtnom úseku a bola zaznamenaná elektronickým mýtnym systémom. Obrázom mýtnej udalosti je elektronický dátový záznam, ktorý obsahuje údaje o druhu mýtnej udalosti, dátum a čas, identifikáciu mýtného úseku, identifikáciu vozidla a ďalšie údaje.
Mýtny úsek	Súvislá časť vymedzeného úseku ciest, na ktorej sa vykonáva detekcia mýtnej povinnosti prechádzajúcich vozidiel. Mýtny úsek je spravidla vymedzený od hranice križovatky, ktorá tvorí začiatok vymedzeného úseku ciest po hranicu križovatky, ktorá tvorí koniec vymedzeného úseku ciest a naopak.
Nezávislý znalec	Osoba poverená kontrolou kvantitatívneho rozsahu plnenia služby a sledovaných parametrov kvality a úrovne služby.
Vymedzené úseky ciest	Vymedzené úseky diaľnic, rýchlostných ciest a paralelných ciest, do ktorých sa môže odkloniť doprava z transeurópskej cestnej siete, za užívanie ktorých sa v súlade s právnym poriadkom, platí mýto.
Čistý výnos mýta	Rozdiel medzi výnosom z výberu mýta a nákladmi súvisiacimi s jeho výberom.
Základná ročná cena služby	Celková odmena za poskytovanie služby za príslušný rok fázy prevádzkovania služby.

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1 – Vývoj základnej ročnej ceny služby na základe valorizácie, v tis. eur	18
Tabuľka 2 – Prehľad navýšenia počtu mýtnych transakcií	18
Tabuľka 3 – Hodnota uzatvorených dodatkov v rokoch 2010 až 2018 a vývoj na základe valorizácie.....	19
Tabuľka 4 – Hodnota uzatvorených dodatkov v rokoch 2019 až 2022 a vývoj na základe valorizácie.....	19
Tabuľka 5 – Prehľad výnosov, nákladov a čistých výnosov z elektronického výberu mýta v mil. eur	19
Tabuľka 6 – Cena za 1 km diaľnice (vo výstavbe a v prevádzke)	20

ZOZNAM GRAFOV

Graf 1 – výber mýta na koncesných cestách, v mil. eur	11
Graf 2 – Výber mýta palivovými kartami a podiel na celkovom výbere mýta v r. 2010 – 2018	12
Graf 3 – Prehľad výnosov a nákladov na mýto (v mil. eur bez DPH)	13
Graf 4 – Náklady na mýtny systém v rokoch 2010 - 2018	14

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1 – Mapa spoplatnených úsekov ciest	9
Obrázok 2 – Palubné jednotky mýtného systému	18

ZHRNUTIE

Slovensko spustilo v roku 2010 systém elektronického výberu mýta, ktorým zabezpečuje výber poplatkov za prejazd nákladných vozidiel nad 3,5 tony a autobusov po vymedzených úsekoch diaľnic, rýchlostných ciest a ciest prvej triedy. Výnos z mýtnych poplatkov mal slúžiť nielen na opravu a údržbu existujúcej diaľničnej siete, ale aj na financovanie výstavby nových úsekov tejto kľúčovej cestnej infraštruktúry

Najvyšší kontrolný úrad preveril deväťročné obdobie fungovania a financovania mýtného systému, ktorý pre Národnú diaľničnú spoločnosť zabezpečuje súkromná akciová spoločnosť SkyToll, a.s. Na základe výsledkov kontroly konštatuje, že systém distribúcie príjmov z mýta nedostatočne plní hlavný zmysel mýtného systému, t. j. aby poplatky tých, ktorí používajú diaľnice, rýchlostné cesty a cesty I. triedy, prispievali významnou mierou k ich údržbe a výstavbe nových.

Z necelej miliardy eur celkového výnosu mýta v rokoch 2014 až 2018 použila NDS na výstavbu nových úsekov diaľnic a rýchlostných ciest len desatinu – cca 97 miliónov eur. Zo štatistických údajov o cene za výstavbu jedného kilometra diaľnice sa podľa prepočtu NKÚ SR **mohol za túto sumu postaviť úsek v rozsahu 2 až 12 km, v závislosti od náročnosti terénu.**

Zmluva štátnej akciovej spoločnosti NDS so spoločnosťou SkyToll z roku 2009 vyplýva, že **NDS za mýtny systém do roku 2022 musí zaplatiť 716 miliónov eur bez dane z pridanej hodnoty. Táto suma však nebude konečná. Zmluva umožňuje viaceré navýšenia ceny cez rôzne odmeny, dodatky či zohľadnenie miery inflácie.** Navyše, kým inflácia základnú ročnú cenu služby navyšovala, v prípade deflácie v rokoch 2015-2017 sa cena nemenila. Akceptovanie deflácie v rokoch 2015-2017 by malo vplyv nielen na zníženie základnej ceny služieb v týchto rokoch, ale priaznivo by ovplyvnila aj ceny v rokoch nasledujúcich.

Rôzne spôsoby navyšovania ceny za mýtny systém spôsobia, že konečná cena bude v porovnaní s pôvodnou výrazne vyššia. **Národná diaľničná spoločnosť do konca roka 2018 zaplatila takmer 870 miliónov eur, z toho až 760 miliónov tvorili platby firme SkyToll, čo bolo už o 44 mil. eur viac ako bola predpokladaná cena celého kontraktu, ktorý sa má ukončiť v roku 2022.**

NKÚ SR zároveň poukazuje na značnú výšku provízie sprostredkovateľa za platby palivovými kartami, ktoré boli najčastejším spôsobom platby mýta. Za roky 2010-2018 provízie pre sprostredkovateľa dosiahli výšku 76 mil. eur. Náklady na tieto platby znáša NDS a znižujú tak čistý výnos z výberu mýta. Ide pritom o systém platobných kariet a terminálov pre platcov elektronického mýta, porovnateľný so systémom aký ponúkajú aj banky za oveľa výhodnejších podmienok.

Celkový výnos z mýta za roky 2010 až 2018 dosiahol takmer 1,58 miliardy eur. Z tejto sumy platby SkyTollu dosiahli sumu 760 mil. eur (48 %) ďalším dodávateľom bola uhradená suma 108 mil. eur (6,8%). Čistý výnos (t.j. výnos po odpočítaní nákladov na prevádzku mýta) predstavoval 709 mil. eur (44,9%), čo NKÚ SR považuje za nedostatočné naplnenie zmyslu existencie mýtného systému. **NKÚ SR upozorňuje, že takmer polovicu výnosu z vybranej sumy mýta na základe Zmluvy a jej dodatkov smeruje do spoločnosti SkyToll. Po zohľadnení ďalších platieb tak NDS ostáva z jedného eura výnosu mýta priemerne iba 45 centov.**

Na základe Uznesenia Vlády SR č. 24/2013 sa po splatení investičných nákladov spoločnosti SkyToll na budovanie mýtného systému mal celý čistý výnos použiť na údržbu a opravu diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy v majetku NDS. Kontrola NKÚ SR preukázala, že toto uznesenie sa ani v súčasnosti neplní a NDS naďalej časť svojich nákladov uhrádza z výnosov z mýta.

Výber mýta za užívanie 45 km koncesných ciest zabezpečuje NDS. Za obdobie rokov 2013-2018 išlo o sumu 23,48 mil. eur. **Z tejto sumy spoločnosť odvieďa do ŠR 12 mil.** a takmer takú sumu z výberu (cca 11,5 mil. eur) použila na úhradu vlastných nákladov.

Primárnym zdrojom financovania výstavby nových diaľnic a rýchlostných ciest preto naďalej ostávajú európske zdroje s príspevkom zo štátneho rozpočtu. **Kontrolóri NKÚ SR upozorňujú na riziko, že v prípade zníženia či ukončenia možnosti čerpania zdrojov z EÚ, Slovensko nebude mať dostatočné vlastné zdroje na kľúčové investície do cestnej infraštruktúry a výnosy z elektronického mýta toto riziko podstatne neznižia ak sa nezmení systém prerozdelenia výnosov z mýta.**

Ďalšou výrazne problematickou oblasťou identifikovanou kontrolou, je vlastníctvo majetku v rámci systému mýta. **Štát, ktorý prostredníctvom NDS zaplatil za vybudovanie mýtného systému 256 miliónov eur, nevlastní nielen technické zariadenia, ale ani systém ako taký.**

Mýtny systém je aj po jeho splatení NDS vo vlastníctve SkyToll. Takýto stav je podľa kontrolórov Najvyššieho kontrolného úradu SR v rozpore s princípmi hospodárnosti.

Skutočnosť, že NDS nie je vlastníkom majetku mýtného systému, bude zásadným spôsobom ovplyvňovať rozhodovanie NDS o predĺžení zmluvy so spoločnosťou SkyToll, ktorá je platná do roku 2022 s možnosťou predĺženia o ďalších päť rokov, ale aj ďalšiu budúcnosť mýtného systému.

Veľkou výzvou, ktorej bude čeliť NDS a rezort dopravy je, či od 1. januára 2023 bude SkyToll naďalej prevádzkovateľom mýtného systému, alebo chce Slovensko hľadať iné riešenie. Je potrebné, aby MDV SR, ktoré je zodpovedné za to, aby NDS zabezpečovala plynulý výber mýta aj po 31. decembri 2022, vypracovalo v krátkom období návrh ďalšieho riešenia mýtného systému, vrátane majetkovo-právneho vysporiadania jeho vlastníctva. O tom, že dosiahnuť riešenie ktoré by znamenalo podstatné zvýšenie podielu výberu z mýta do cestnej infraštruktúry nebude jednoduché, svedčia aj poznatky z ČR, ktorá čelila obdobným problémom ako v SR. Preto je mimoriadne dôležité aby sa MDV SR a NDS zaoberali touto problematikou v dostatočnom časovom predstihu a aby o návrhoch riešenia bola včas informovaná Vláda SR.

1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE

Účelom kontrolnej akcie bolo vyhodnotiť vývoj nákladov a výnosov NDS v súvislosti s poskytovaním služby elektronického výberu mýta, použitie výnosu z mýtného systému na úlohy NDS a zároveň poukázať na náklady NDS, vyvolané implementáciou legislatívnych zmien. Kontrola preverila aj vplyv valorizácie (tzv. inflačné riziko) na náklady mýtného systému.

Predmet kontroly

- Preveriť zmluvné vzťahy medzi NDS a poskytovateľmi služieb týkajúcich sa výberu mýta, najmä v súvislosti s vyplácaním odmien (provízií) pre poskytovateľov služieb na platby palivovými kartami či na nezávislého znalca.
- Analyzovať a zhodnotiť náklady NDS, vyvolané implementáciou legislatívnych zmien v súvislosti s výberom mýta.
- Zhodnotiť výber mýta s poukazom na čistý výnos v súvislosti s plnením úloh NDS a skontrolovať použitie finančných prostriedkov z elektronického výberu mýta.

2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

Kontrola bola vykonaná na základe Plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2019, v súlade so strategickými prioritami kontrolnej činnosti na roky 2018 – 2020 „Dopravná infraštruktúra a informačno-komunikačné technológie“.

Kontrolovaným obdobím boli roky 2014 – 2018 a súvisiace obdobia, vo vzťahu k zmluve uzavretej v r. 2009. Hodnotiacimi kritériami pri kontrole boli normatívne štandardy, najmä zákon o NDS a zákon o výbere mýta, nariadenie vlády o spôsobe výpočtu mýta, ako aj vyhláška MDVRR o úsekoch ciest s výberom mýta, na základe ktorých boli posudzované a vyhodnocované doklady a informácie poskytnuté ku kontrole.

Kontrola bola vykonaná podľa príslušných ustanovení zákona o NKÚ SR a štandardov, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v rámci medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI).

3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA

3.1 CHARAKTERISTIKA SYSTÉMU VÝBERU MÝTA

Zabezpečovanie výberu úhrady diaľničných známok a mýta za používanie vymedzených úsekov ciest, **je jednou z úloh Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s. (NDS)**, ktorá vznikla v roku 2005 na základe zákona o NDS. Zakladateľom je Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky (MDV SR) ako 100-percentný akcionár. V rámci osobitných ustanovení zabezpečuje NDS prípravu, realizáciu opráv, údržbu a výstavbu diaľnic, okrem koncesných ciest, a to na základe programov MMDVSR, programov schválených vládou, vrátane spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie a medzinárodných zmlúv.

Zavedenie elektronického výberu mýta

Verejné obstarávanie na výstavbu a prevádzku systému elektronického výberu cestného mýta na Slovensku vyhlásila NDS v septembri 2007. Ponuky predložilo najskôr 8 záujemcov, do užšieho výberu postúpili štyri ponuky. V roku 2008

výberová komisia vylúčila ostatných 3 súťažiacich a vyhrala ponuka konzorcia SanToll – Ibertax, ktorá však bola najdrahšia. Ich cenová ponuka bola 863 mil. eur, teda o 233 mil. eur vyššia v porovnaní s druhou najvyššou ponukou spoločnosti Kapsch, ktorá bola vo výške 630 mil. eur. Najnižšiu cenu v tendri na výber mýta predložilo konzorcium Slovakpass – 530 mil. eur.

Elektronický mýtny systém bol zavedený do prevádzky od 1. januára 2010 a pri svojom spustení pokrýval takmer 2 400 km vymedzených úsekov ciest; okrem diaľnic a rýchlostných ciest aj veľkú časť ciest I. triedy.

Systém pracuje na princípe GPS navigácie, t. j. zaznamenávania polohy vozidiel prostredníctvom navigačného prístroja v automobile (palubnej jednotky) cez GPS satelity. Mýtny systém využíva hybridné palubné jednotky, ktoré v sebe integrujú tri technológie – GPS, GSM a mikrovlnnú (viac obrázkov č. 3 v prílohe).

Vozidlá podliehajúce mýtnej povinnosti musia byť pred vstupom na vymedzené úseky ciest **zaregistrované** do elektronického mýtného systému a musia mať **správne nainštalovanú palubnú jednotku**, ktorá je povinná na celej sieti vymedzených úsekov ciest.

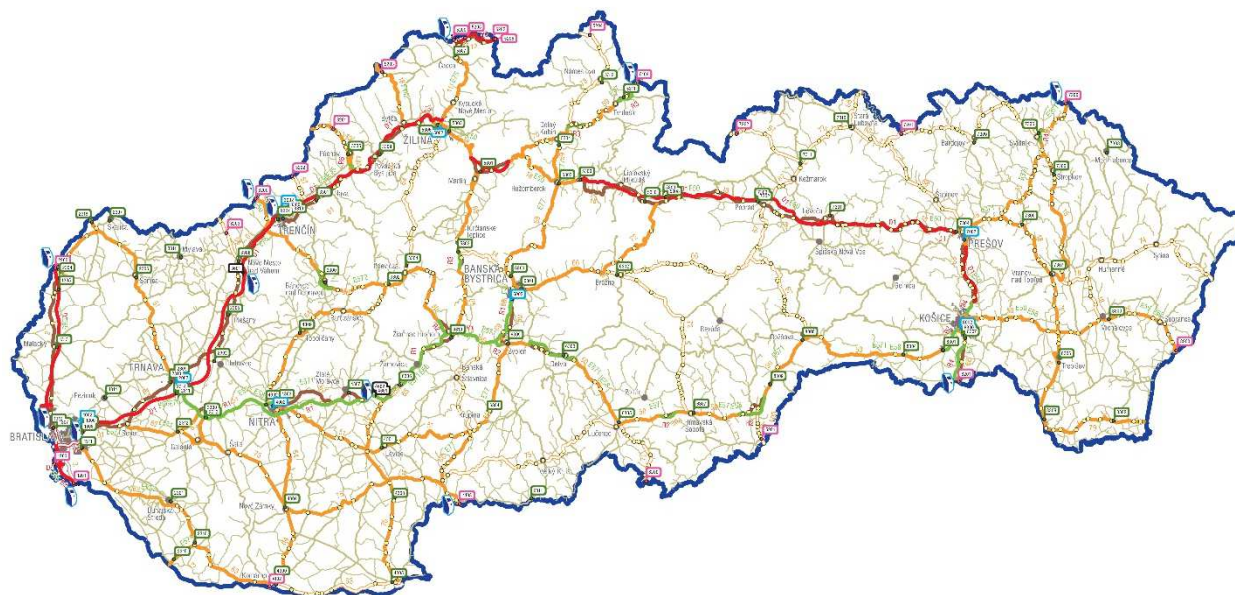
Elektronický mýtny systém

Elektronický výber mýta je realizovaný formou **úhrady vypočítanej sumy podľa kategórie vozidla, emisnej triedy a počtu náprav vozidla za prejazdenú vzdialenosť po vymedzenom úseku ciest na základe elektronicky získaných údajov.**

Mýto možno vyberať za užívanie vymedzených úsekov ciest motorovými vozidlami alebo jazdnými súpravami s najväčšou prípustnou celkovou hmotnosťou nad 3,5 t. Spôsob výpočtu mýta a výšku sadzby mýta určuje NV č. 497/2013 Z. z. Výška sadzieb mýta sa upravuje každoročne, vždy k 1. januáru nasledujúceho bežného kalendárneho roka, zaokrúhľuje sa na tri desatinné miesta, na základe harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien v medziročnom porovnaní k septembru predchádzajúceho roka, zverejňovaným Štatistickým úradom SR.

Zoznam vymedzených úsekov ciest stanovuje vyhláška MDVRR o úsekoch ciest s výberom mýta. V roku 2018 systém elektronického mýta pokrýval **celkovo 17 599 km pozemných komunikácií. Prevažná väčšina ciest má však stanovenú nulovú sadzbu.** Vďaka GPS prvku na palubnej jednotke možno pohyb vozidla monitorovať, avšak prejazd týmito úsekmi nie je spoplatnený. **V skutočnosti je teda sadzbami od 0,022 € do 0,253 € spoplatnených len 2 366 km ciest na Slovensku.**

Obrázok 1 – Mapa spoplatnených úsekov ciest

V roku 2018 systém elektronického mýta pokrýval celkovo 17 599 km pozemných komunikácií, ktoré zahŕňali 463 km diaľnic, 272 km rýchlostných ciest, 3 705 km ciest I. triedy, 3 634 km ciest II. triedy a 9 525 km ciest III. triedy. Prevažná väčšina ciest – až 15 233 km – má však stanovenú nulovú sadzbu. K 31. decembru 2018 bol počet kontrolných portálov 43 na cestách I. triedy, 6 na diaľniciach a rýchlostných cestách, ktoré dopĺňa 42 kontrolných vozidiel. V rovnakom roku bolo v prevádzke 270 328 ks palubných jednotiek.

Zdroj: NDS

3.2 NÁKLADY NDS NA MÝTNY SYSTÉM

3.2.1 Zmluva o poskytovaní služieb mýta

Zmluva o poskytovaní komplexnej služby elektronického výberu mýta bola **uzatvorená** medzi NDS, ako verejným obstarávateľom/objednávateľom, a spoločnosťou SkyToll, a. s. Tú založilo konzorcium SanToll – Ibertax, ktoré vyhralo výberové konanie. Zmluva je platná **na obdobie 13 rokov, s možnosťou predĺženia o ďalších 5 rokov**. **Celková cena za komplexnú službu za roky 2010 až 2022 bola stanovená na sumu 716 036 841 eur bez DPH.**

Účelom Zmluvy bolo poskytovanie služby takým spôsobom, aby zabezpečovala: (i) maximálny možný príjem z elektronického výberu mýta pre NDS, (ii) korektnú identifikáciu všetkých spoplatnených vozidiel, (iii) včasnú a úplnú úhradu mýta na účet objednávateľa a (iv) dosiahnutie kvalitného zákaznicky orientovaného riešenia výberu mýta.

Súčasťou zmluvnej ceny bol aj výber mýta, distribúcia a správa palubných jednotiek, zákaznicky služby, kontrola kvality, ako aj inovácia technológií. Samotná cena za vybudovanie systému bola v zmluve vyčíslená na viac ako 256 miliónov eur bez DPH, ktorú mala NDS splácať v prvých štyroch rokoch.

Významným faktom, na ktorý NKÚ SR upozorňuje aj pri iných projektoch najmä v oblasti informatizácie je to, že hoci vybudovanie systému bolo zaplatené z verejných zdrojov, ani technické zariadenia či systém ako taký nie je vo vlastníctve štátu, ale ostáva v majetku súkromného prevádzkovateľa. Takéto zaplatenie za službu či tovar, ktorý štát nevlastní, NKÚ SR považuje za porušenie princípov hospodárnosti.

Zmluvne bola dohodnutá každoročná valorizácia v prípade inflácie. Základná ročná cena sa vždy na začiatku roka navyšuje o infláciu, a táto valorizácia sa premieta nielen do finálnej sumy v danom roku, ale aj vo všetkých ďalších rokoch poskytovania služby. **Zmena pre prípad deflácie nebola dohodnutá**, čo znamená, že v rokoch 2015 až 2017, kedy bola inflácia záporná, nebola základná cena znížená, ale zostala nezmenená. **Pre NDS je zmluva v tejto časti preto nevýhodná.** Vzhľadom na ustanovenia zmluvy sa tak **od roku 2010 každý rok navyšovala suma tzv. základnej ročnej ceny** (tabuľka č. 1 v prílohe). **NDS mala do konca roku 2018 zaplatiť 555,4 mil. eur bez DPH, avšak za 9 rokov kvôli valorizácii táto suma narástla o 39,7 mil. eur bez DPH. Do roku 2022 bude pôvodná zazmluvnená cena za komplexnú službu 716 miliónov eur, na základe doterajších inflačných navýšení vyššia minimálne o viac ako 65 mil. eur bez DPH.** Predpokladaná inflácia za roky 2020 až 2022 túto sumu ešte navýši.

3.2.2 Mýtné transakcie

Celková základná ročná cena služby za príslušný rok sa upravuje aj podľa rozdielu skutočných mýtnych transakcií a počtu odhadovaného zmluvou. Na začiatku pri podpise zmluvy bol stanovený odhadovaný počet mýtnych transakcií za rok. Nezávislý znalec každý rok vyhodnocuje údaje a určí skutočný počet mýtnych transakcií za rok.

Ako ukázali výsledky kontroly, každý rok bol celkový počet mýtnych transakcií výrazne vyšší, ako bola odhadovaná hodnota v čase uzatvorenia zmluvy. Toto navýšenie v rokoch 2017 a 2018 dosiahlo viac ako 62 % (tabuľka č. 2 v prílohe). Od začiatku fungovania mýtného systému, teda za roky 2010 až 2018, tento rozdiel predstavoval **viac ako 1,5 miliardy mýtnych transakcií, za čo musela NDS zaplatiť súkromnej spoločnosti SkyToll celkovo 51,8 miliónov eur bez DPH.**

3.2.3 Kvalitatívne parametre

Cena služby je okrem kvantitatívnych zmien upravovaná aj na základe skutočného plnenia stanovenej miery efektívnosti výberu mýta a ostatných sledovaných parametrov kvality a úrovne služby. Ich zmluvne stanovené minimálne záväzné hodnoty boli v rokoch 2010 až 2018 dodržané.

Skutočne dosiahnutú hodnotu efektívnosti výberu mýta zisťuje nezávislý znalec. V prípade, že spoločnosť SkyToll prekročí efektívnosť výberu mýta zmluvou **stanovenú** úroveň 98,91 %, je NDS povinná zaplatiť spoločnosti dodatočnú motivačnú odmenu za poskytovanie služby. Od začiatku poskytovania služby výberu mýta do konca roku 2018 boli tak **spoločnosti SkyToll celkovo vyplatené motivačné odmeny za roky 2012 až 2018 v objeme takmer 5,7 milióna eur bez DPH.** Pri vyplácaní tejto odmeny došlo, podľa kontrolórov k porušeniu zmluvy tým, že výška týchto odmien bola vypočítaná v rozpore so zmluvou a bola navýšená v neprospech NDS.

Vyplácanie dodatočnej motivačnej odmeny za to, že systém funguje správne, neprinieslo žiadny merateľný prínos pre NDS, ktorá musí vyplácať ďalšie odmeny spoločnosti SkyToll za to, že systém je bezporuchový a funguje tak, ako bolo zmluvne dohodnuté.

3.2.4 Dodatky k zmluve

V rokoch 2010 až 2018 bolo k Zmluve uzatvorených celkovo 51 dodatkov, z nich 38 navýšilo náklady NDS o 105 mil. eur bez DPH (tabuľka č. 3 v prílohe). Prevádzkové náklady a prípadné náklady na obnovu a inovácie vyplývajúce z týchto dodatkov do roku 2022 boli vyčíslené na ďalších 45,8 mil. eur bez DPH. Aplikovaním valorizácie sa náklady týchto dodatkov navýšia do konca roku 2022 najmenej o 4,4 mil. eur bez DPH. To znamená, že **celkové náklady v súvislosti s uzatvorenými dodatkami sa do konca roka 2022 predpokladajú vo výške cca 155 mil. eur bez DPH** (tabuľka č. 4 v prílohe).

Za kontrolované obdobie rokov 2014-2018 bolo uzavretých 32 dodatkov, z toho až 23 z nich sa týkalo legislatívnych zmien, najmä zmeny sadzieb mýta, resp. aktualizácie vymedzených úsekov ciest. Investičné náklady na implementáciu týchto legislatívnych zmien dosiahli 32 mil. eur. **Za implementáciu jednej zmeny sadzby mýta spoločnosť SkyToll fakturovala NDS náklady priemerne vo výške 814 500 eur bez DPH, a priemerné náklady na jednu zmenu a aktualizáciu úsekov ciest vo výške 487 300 eur bez DPH. Cena práce v tomto prípade predstavovala 824 eur bez DPH za osobu a deň.**

Kontrola zistila, že za poskytovanie komplexnej služby elektronického výberu mýta NDS uhrádzala faktúry, ktoré obsahovali vyčíslenie „Zmluvnej odmeny za poskytovanie Služby“ a „Valorizácie“ za konkrétny mesiac. Podrobný rozpis všetkých položiek, z ktorých bola táto pravidelná mesačná odmena zložená, nebola prílohou fakturácie a NDS ho ani nemala k dispozícii. **Správnosť fakturovaných súm nebolo možné z tohto dôvodu vierohodne overiť.**

Úroky za posun splatnosti

V rámci snahy o optimalizáciu verejných financií, medzi NDS a SkyToll bol uzatvorený dodatok zmluvy, ktorým sa dohodol aj posun splatnosti časti základnej ročnej ceny za roky 2012 a 2013 o dva roky. Platba časti základnej ročnej ceny služby za rok 2012 vo výške 40 mil. eur sa presunula na rok 2014 a časti ceny za rok 2013 v rovnakej výške sa presunula na rok 2015. Za túto „ústretoivosť“ si však spoločnosť SkyToll vyžiadala tzv. primerané náklady vo výške

3,5 % zo sumy posunu splatnosti časti základnej ceny. NDS tak uhradila spoločnosti SkyToll úroky v celkovej výške **5,6 mil. eur** bez DPH, čím vznikol náklad, ktorý priamo nesúvisel s prevádzkou výberu mýta.

3.2.5 Bankové poplatky a poradenstvo

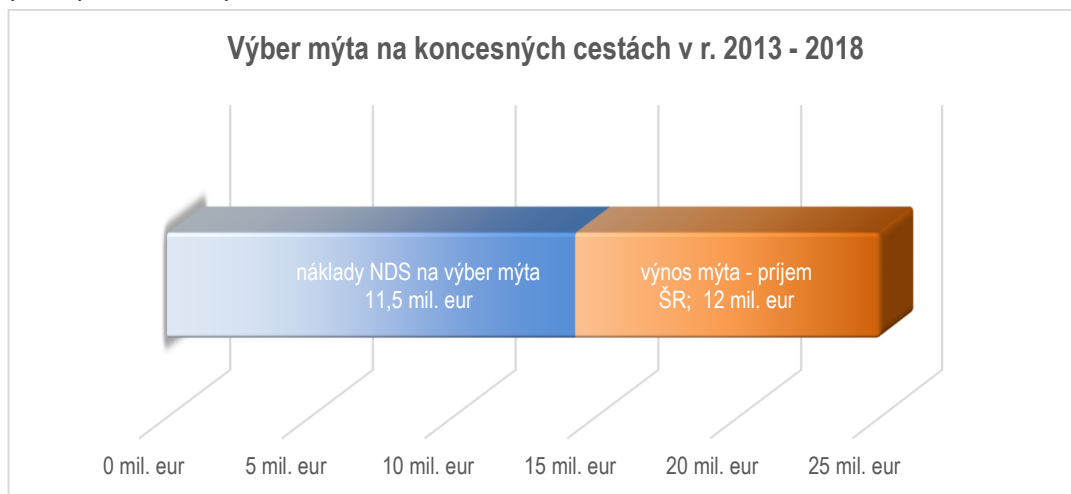
Nezanedbateľnými nákladmi NDS, súvisiacimi s elektronickým výberom mýta, boli v rokoch 2010 až 2018 bankové poplatky za bankové služby a služby súvisiace s úhradou mýta prostredníctvom palivových kariet v celkovej výške **5,78 mil. eur** bez DPH.

NDS si v súvislosti s elektronickým výberom mýta objednávala z externého prostredia aj poradenské služby, analýzy, právne služby a konzultácie. Najviac v roku 2010 – za 1,2 mil. eur, pričom tieto náklady každoročne klesali a v r. 2018 to bolo v objeme 185 tisíc eur bez DPH. Celkové náklady na poradenstvo, analýzy, právne služby a konzultácie boli vo výške **4,9 mil. eur** bez DPH.

3.2.6 Koncesné cesty

Kým správu D a RC vykonáva NDS, prevažnú časť ciest I. triedy Slovenská správa ciest, správu časti rýchlostnej cesty R1 vykonáva koncesionár na základe koncesnej zmluvy (spol. Granvia). V súčasnosti ide o 45 km koncesných ciest, za používanie ktorých výber mýta zabezpečuje NDS. Mýto vybrané za užívanie vymedzených úsekov koncesných ciest, znížené o nevyhnutné náklady NDS spojené so zabezpečením ich výberu, je príjmom štátneho rozpočtu. Výška mýta vybraného za užívanie vymedzených úsekov takýchto ciest v rokoch 2013 až 2018 bola 23,48 mil. eur bez DPH, a nevyhnutné náklady NDS, spojené so zabezpečením ich výberu, boli vo výške 14,3 mil. eur bez DPH. **Príjem štátneho rozpočtu z vybraného mýta na koncesných cestách tak od roku 2013 do konca roku 2018 predstavoval 12 mil. eur bez DPH a 11,5 mil. € z výberu mýta išla na úhradu prevádzkových nákladov NDS (graf 1).**

Graf 1 – výber mýta na koncesných cestách, v mil. eur

Zdroj: údaje NDS, spracovanie NKÚ

3.2.7 Palivové karty

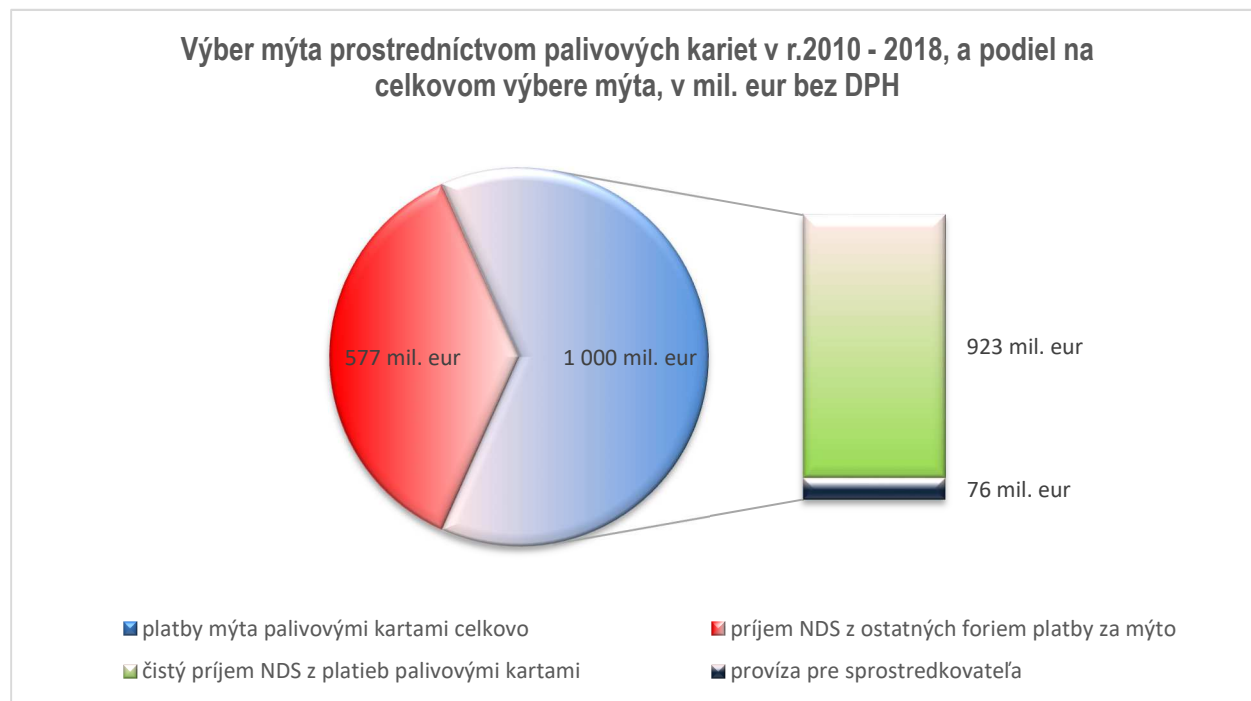
Mýto možno zaplatiť viacerými spôsobmi – okrem bankového prevodu na kontaktných miestach aj bankovou kartou, palivovou kartou alebo v hotovosti. K podceneniu problematiky platenia mýta prostredníctvom palivových kariet došlo už vo fáze prípravy súťažných podkladov, kde táto možnosť nebola zahrnutá v predmete zákazky. Do apríla roku 2015 bola prevádzka systému platieb mýta palivovými kartami zabezpečovaná so spoločnosťou SkyToll (subdodávkou od spol. FLEETPAY, a. s.). Výber dodávateľa na prevádzku platieb palivovými kartami formou dodatku k zmluve bez verejného obstarávania bol namietaný Európskou komisiou v máji 2010. NDS preto vyhlásila novú súťaž, ktorú vyhrala spoločnosť PAYWELL, a. s. Tá zabezpečuje výber mýta prostredníctvom palivových kariet na základe zmluvy od 1. mája 2015.

Možnosť platiť mýto palivovými kartami je od spustenia prevádzky elektronického výberu mýta na začiatku roku 2010 najvyužívanejším platobným nástrojom na úhradu mýta a má jednoznačne rastúci trend. Kým v roku 2010 prostredníctvom palivových kariet bolo zaplatených 55 % mýta, v roku 2018 to už bolo 70 %. Objem mýta vybraný prostredníctvom palivových kariet plynule vzrástol z 92,6 mil. eur v roku 2010 až na 175,3 mil. eur v roku 2018, čo predstavuje

nárast o 90 %. Poplatky za používanie palivových kariet však predstavujú pre NDS nezanedbateľnú nákladovú položku, pretože spoločnosť **PAYWELL, a. s., si z každej transakcie ponecháva províziu vo výške 6,15 % z platby.** Celkovo od začiatku prevádzky systému do roku 2018 tvorili **náklady na službu platenia mýta palivovými kartami sumu viac ako 76 mil. eur** (graf 2).

NKÚ SR poukazuje na značnú výšku provízie za platby palivovými kartami. Náklady na tieto platby znáša NDS a znižujú tak čistý výnos z výberu mýta. Ide pritom o systém platobných kariet a terminálov pre platcov elektronického mýta, porovnateľný so systémom aký ponúkajú aj banky. Tie si však za transakciu platobnou kartou (napr. v obchodnej prevádzke prostredníctvom POS terminálu) inkasujú výrazne menší podiel (približne 0,5 – 2,5 %) z realizovanej platby.

Graf 2 – Výber mýta palivovými kartami a podiel na celkovom výbere mýta v r. 2010 – 2018

Koláčový graf zobrazuje podiel mýta vybraného prostredníctvom palivových kariet na celkovom výbere mýta, stĺpcový výsek vyjadruje podiel nákladov na sprostredkovateľa na výber mýta cez palivové karty na celkovom výbere mýta touto formou.

Zdroj: údaje NDS, spracovanie NKÚ

3.2.8 Zmluva o poskytovaní služieb znalca

Požiadavky a parametre definujúce úroveň kvality komplexnej služby elektronického výberu mýta, ktoré je poskytovateľ služby povinný plniť a dodržiavať, hodnotí v zmysle zmluvných podmienok nezávislý znalec, ktorým je od r. 2009 spoločnosť Logica Czech Republic, s.r.o., v r. 2013 premenovaná na CGI IT Czech Republic, s.r.o. Hodnotenia predkladá vo forme mesačných správ. V zmysle zmluvných podmienok bola paušálna ročná cena 2,2 mil. eur bez DPH upravovaná o infláciu aj defláciu. Celkové **náklady služby nezávislého znalca** počas prevádzky elektronického mýtného systému do roku 2018 (vrátane) predstavovali sumu **21,8 mil. eur bez DPH**, v ktorej sú okrem paušálnych služieb započítané služby nad rámec zmluvy vo výške 443,2 tisíc eur bez DPH.

3.3 ČISTÝ VÝNOS MÝTA A JEHO VYUŽITIE NA ÚLOHY NDS

3.3.1 Kontrola plnenia programov

NDS je v súlade so zákonom povinná použiť mýto na plnenie úloh podľa zákona o NDS. Diaľničná spoločnosť na základe zákona o NDS zabezpečuje prípravu, realizáciu opráv, údržbu a výstavbu diaľnic, a to na základe programov ministerstva, vrátane spoločných programov SR a EÚ. O plnení týchto programov má diaľničná spoločnosť predkladať informácie a podklady ministerstvu dvakrát ročne.

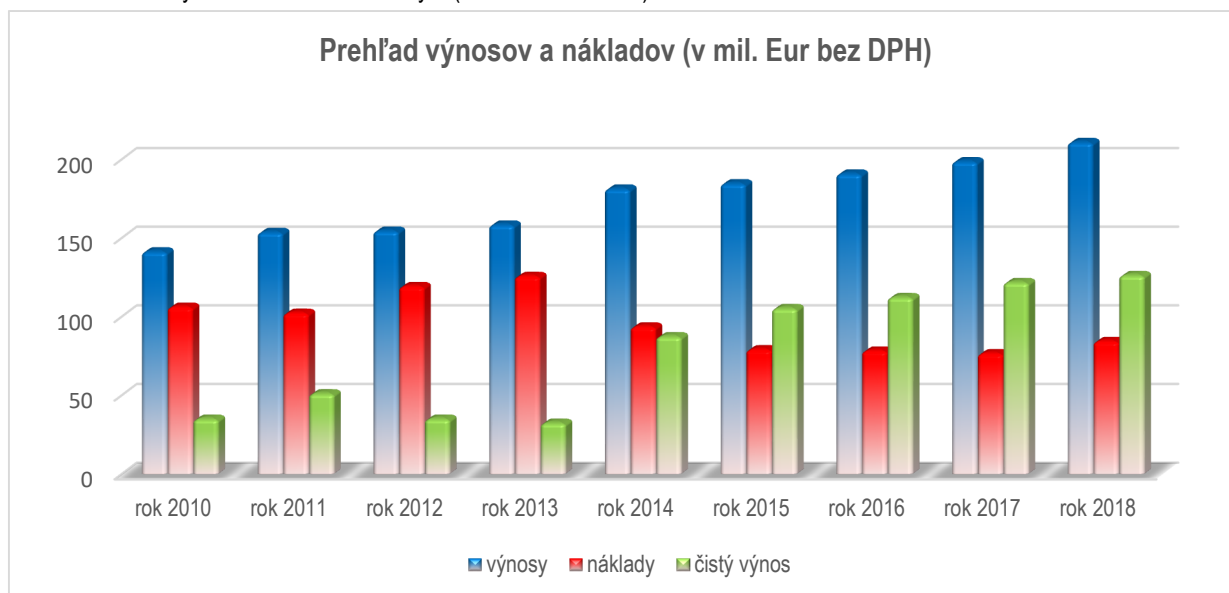
NDS však praxi spracovala informácie o plnení programov ministerstva spoločne pre všetky zdroje financovania. Z nich však nebolo možné spoľahlivo a presne identifikovať použitie mýta na plnenie úloh vyplývajúcich zo zákona o NDS. Za rok 2018 NDS nevyhodnotila plnenie programov vôbec so zdôvodnením, že zo strany ministerstva nebol program opráv a údržby D a RC spracovaný.

Podľa uznesenia Vlády SR č. 24, z 9. januára 2013, ktorý sa týka Programu údržby a opráv diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2013 – 2017, sa dokonca predpokladá, že „Po splatení mýtného systému v roku 2015 by mal byť celý výnos z diaľničných nálepiek a mýta použitý na údržbu a opravy diaľnic a rýchlostných ciest a ciest I. triedy v majetku NDS.“ Ako z výsledkov kontroly vyplýva, skutkový stav je taký, že **celý výnos z mýta po roku 2015 nebol použitý na údržbu a opravy D a RC, tzn. uznesenie vlády v tomto aspekte nebolo splnené**, k čomu prispela aj nejednoznačná formulácia jeho záväznosti.

3.3.2 Prehľad výnosov, nákladov a čistých výnosov z elektronického výberu mýta

Výnos mýta za obdobie prevádzky mýtného systému v rokoch 2010 až 2018 **dosiahol sumu viac ako 1,576 miliardy eur bez DPH** (tabuľka č. 5 v prílohe) Za obdobie rokov 2010 až 2013 objem čistých výnosov stagnoval na priemernej ročnej úrovni 39 mil. eur bez DPH (graf 3), najmä v dôsledku úhrady jednorazových investičných nákladov na vybudovanie mýtného systému.).

Graf 3 – Prehľad výnosov a nákladov na mýto (v mil. eur bez DPH)

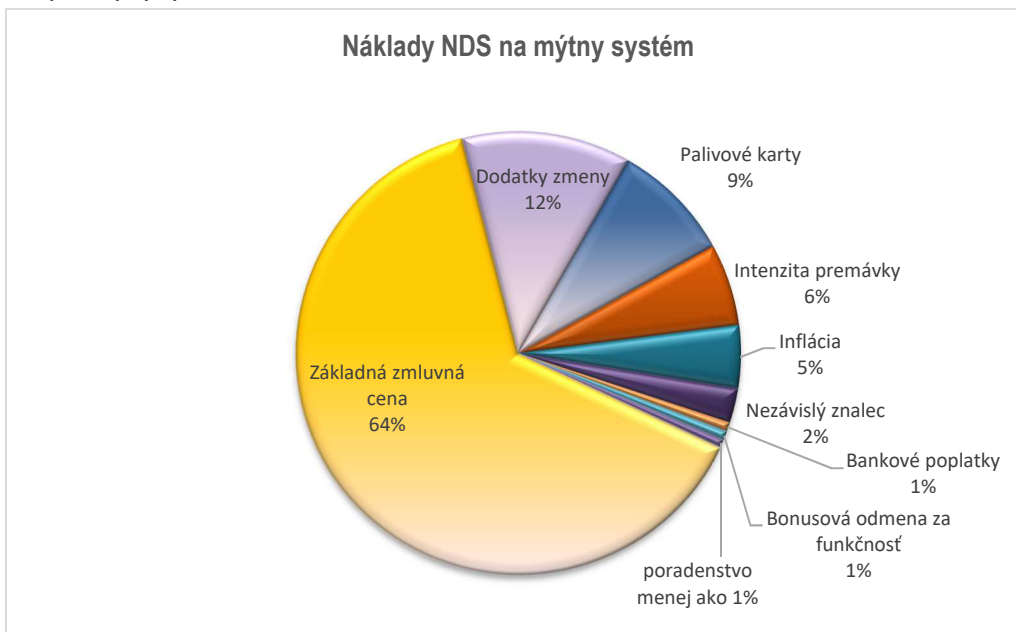

Zdroj: údaje NDS, spracovanie NKÚ

Náklady na zabezpečenie výberu mýta do konca r. 2018 tvorili investičné náklady na vybudovanie mýtného systému v sume 256 mil. eur bez DPH a prevádzkové náklady. **Celkové náklady za celé obdobie prevádzky mýtného systému dosiahli výšku 867,72 mil. eur bez DPH. Tieto náklady tvorili (graf 4):**

- Výška základnej zmluvnej ceny do r. 2018 – 555,4 mil. eur (**Sky Toll**)
- Dodatky k zmluve a zmenové konania vrátane valorizácie – 107 mil. eur (**Sky Toll**)
- Poplatky za používanie palivových kariet – 76 mil. eur
- Kvantitatívne plnenie – rastúca intenzita premávky – 51,8 mil. eur (**Sky Toll**)
- Valorizácia základnej ročnej ceny o infláciu – do roku 2018 to bolo 39,7 mil. eur (**Sky Toll**)
- Služba nezávislého znalca, ktorý overuje efektivnosť výberu mýta – 21,8 mil. eur bez DPH
- Bankové poplatky – 5,8 mil. eur bez DPH
- Kvalitatívny parameter – dodatočné odmeny za funkčnosť systému – 5,7 mil. eur bez DPH (**Sky Toll**)
- Poradenstvo, právne služby a konzultácie – necelých 5 mil. eur bez DPH

Graf 4 – Náklady na mýtny systém v rokoch 2010 - 2018

Zdroj: údaje NDS, spracovanie NKÚ

NKÚ SR upozorňuje na skutočnosť, že takmer polovicu výnosu - až 760 mil. eur z vybranej sumy mýta na základe Zmluvy a jej dodatkov odčerpáva spoločnosť SkyToll.

Porovnaním výnosov a nákladov vynaložených na mýtny systém za roky 2010-2018 vyplýva, že za toto obdobie prevádzky predstavoval čistý výnos NDS z tohto systému sumu cca 709 mil. eur, čo predstavuje 45% efektívnosť.

Kontrolou efektívnosti výnosov mýta (čistý výnos/hrubý výnos) bolo zistené, že podľa obdobia

- v rokoch 2010 až 2013 ostalo NDS z jedného eura výnosu mýta priemerne 26 centov
- v rokoch 2014 až 2018 ostalo NDS z jedného eura výnosu mýta priemerne 57 centov
- **v rokoch 2010 až 2018 ostalo NDS z jedného eura výnosu mýta priemerne 45 centov.**

Čistý výnos, ktorým disponovala NDS za obdobie fungovania elektronického mýtného systému však neslúži v plnej výške na rozvoj a údržbu cestnej siete v jej vlastníctve. Kontrolóri NKÚ SR sa preto zamerali na zistenie, aká bola distribúcia čistého výnosu z mýta za roky 2014-2018.

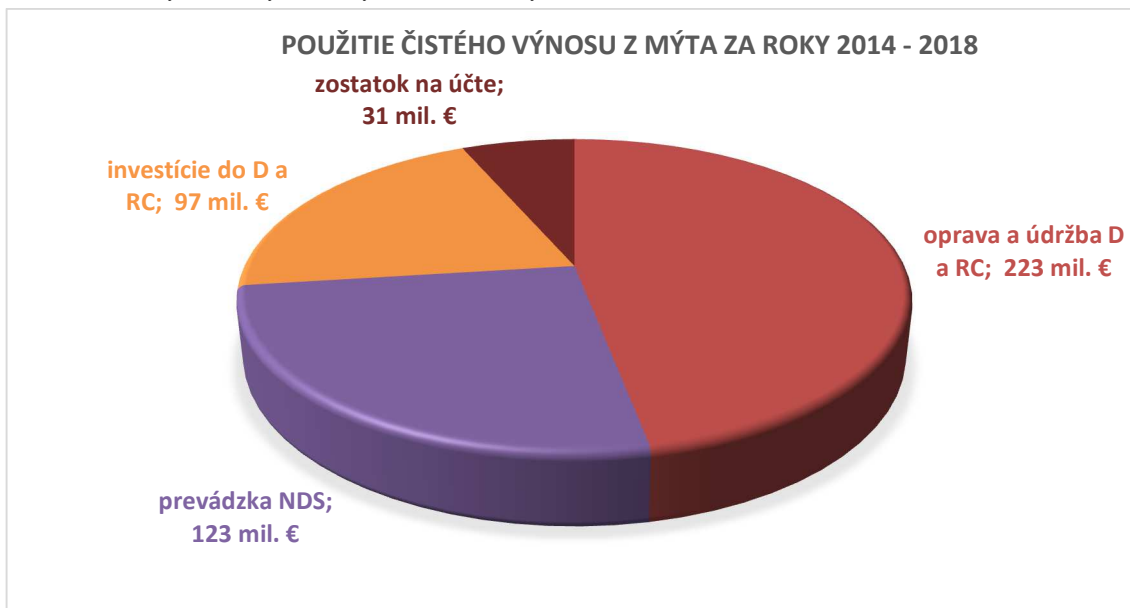
3.3.3 Použitie výnosu mýta a financovanie úloh NDS v rokoch 2014-2018

Hlavným zmyslom kontroly NKÚ SR bolo zistiť, akým spôsobom sa v rokoch 2014-2018 používal čistý výnos z mýta. V roku 2014 mala byť splatená investičná časť mýtného systému spoločnosti Sky Toll, čo malo znamenať že čistý výnos mal od roku 2015 výrazným spôsobom rásť a mal byť v zmysle uznesenia Vlády SR č. 24/2013 použitý v plnej miere na financovanie investícií do diaľnic a rýchlostných ciest a na ich opravy a údržbu.

Kontrola ukázala, že vyššie uvedené uznesenie vlády sa neplní ani po období splatení investície Sky Toll. Čistý výnos z elektronického mýtného systému NDS naďalej používa na financovanie svojich bežných a režijných nákladov bez významných obmedzení alebo regulácie. Za obdobie rokov 2014 až 2018 celkový výnos mýta predstavoval 976,6 mil. eur. Z čistého výnosu mýta v objeme 554,4 mil. eur však bola disponibilná suma na použitie len vo výške 474,4 mil. eur, keďže 80 mil. eur bez DPH musela NDS vyplatiť SkyToll-u ako splátku posunutej časti ročnej ceny služby za roky 2012 a 2013 (viac v kap. 3.2.4).

Distribúciu čistého príjmu NDS v rokoch 2014 až 2018 znázorňuje graf č. 5.

Graf 5 – Použitie čistého výnosu z mýta za roky 2014-2018 vo výške 474,4 mil., v eur bez DPH

Zdroj: údaje NDS, spracovanie NKÚ

Ak jedným z hlavných cieľov výberu mýta malo byť zabezpečenie financií na výstavbu nových diaľnic, potom z dát zistených kontrolórmí vyplýva, že mýtny systém tento cieľ neplní, pretože **z takmer miliardy eur získaných výberom mýta sa na tento primárny cieľ použije len 10 % (97 mil. eur)**, čo je dokonca o 26 miliónov eur menej, ako minie NDS na vlastnú prevádzku (prenájom sídla, údržbové centrá, platy zamestnancov, technika a pod.). Prepočítaním s priemernými cenami za 1 km diaľnice (tabuľka č. 6 v prílohe) v rozmedzí cca 8 až 51 mil. eur, sa teda **výnosom z mýtného systému mohlo vybudovať zanedbateľných pár kilometrov diaľnic, medzi 2 až 12 km podľa náročnosti terénu.**

Na základe zistených údajov NKÚ konštatuje, že systém elektronického výberu mýta nedostatočne plní svoj základný cieľ a len minimálne prispieva k výstavbe diaľnic a rýchlostných ciest.

Ďalším zdrojom financovania NDS, okrem financií zo ŠR, určených na výstavbu D a RC, **sú aj výnosy z diaľničných známok (nálepiek), ktoré za roky 2010 až 2018 predstavovali viac ako 510 mil. eur bez DPH.** O použití týchto financií NDS rozhoduje akcionár, teda MDV SR. NDS nemá žiadnym dokumentom stanovené, akým spôsobom má naložiť s výnosom z predaja diaľničných známok. Preto ani kontrola NKÚ SR zameraná na diaľničné známky vykonaná v roku 2018 nezistila, aký objem z tejto sumy bol použitý na krytie prevádzkových nákladov NDS a koľko bolo použité na rozvoj cestnej infraštruktúry. **Ako v prípade elektronického mýta, ani v prípade diaľničných známok NDS nemá limitovaný objem použitia výnosu mýta na krytie prevádzkových nákladov.**

Po zavedení mýta sa časť nákladnej dopravy – v snahe vyhnúť sa plateniu mýta – presunula na cesty II. a III. triedy, čo spôsobuje ich neúmerne zaťaženie a väčšie poškodenie. Náklady na opravy takto zničených ciest sa však hradia z verejných zdrojov správcov (štátu, VÚC resp. obcí). **Výnos z mýta však nekompensuje náklady správcov na opravu týchto ciest.**

Zo štátneho rozpočtu a fondov EÚ (OPII a OPD) bola na výstavbu D a RC za roky 2014 až 2018 použitá suma v objeme viac ako 2,5 mld. eur. Z výnosu mýta na výstavbu D a RC sa použilo len 97 miliónov eur. To znamená, že príjmy z výberu mýta mali pri výstavbe diaľnic len doplnkovú funkciu (3,8 %).

4 ODPORÚČANIA

Odporúčania pre MDV SR

- Zabezpečiť, aby po ukončení platnosti zmluvy so spoločnosťou SkyToll bola ďalšia prevádzka mýtného systému s výrazne nižšími nákladmi a tým zabezpečiť zvýšenie čistého výnosu NDS z tohto systému. Tieto zmluvné parametre zabezpečiť aj v prípade predĺženia zmluvného vzťahu so spoločnosťou SkyToll na ďalšie obdobie prevádzky mýtného systému.**

2. **Zabezpečiť prehodnotenie ďalších zmluvných vzťahov, ktoré sú spojené s činnosťou mýtného systému (platby sprostredkovateľa kartových platieb, služby nezávislého znalca, bankové poplatky a ďalšie).**
3. **Zabezpečiť, aby technické zariadenia a softvér po ukončení platnosti zmluvy so spoločnosťou SkyToll zostali vo vlastníctve štátnej akciovnej spoločnosti NDS.**
4. **Záväzným spôsobom určiť maximálny limit objemu čistého výnosu mýta i výnosu diaľničných známok, ktorý NDS môže použiť na krytie svojich vlastných nákladov.**

5 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU

Kontrolovaný subjekt vytvoril primerané podmienky na výkon kontroly. V niektorých prípadoch ním predložené stanoviská boli neúplné, resp. po obsahovej stránke nedostatočné, a preto bolo nevyhnutné žiadať o ich doplnenie, niekedy opakovane.

NDS uplatnila možnosť vzniesť námietky voči pravdivosti a preukázateľnosti kontrolných zistení. Preverenie námietok bolo zistené, že vecne išlo o „dovysvetlenie“ ku kontrolným zisteniam, spojené so žiadosťou o úpravu textu protokolu. Námietky neboli akceptované, nebola potvrdená ich opodstatnenosť, pretože nesmerovali proti pravdivosti, preukázateľnosti a úplnosti kontrolných zistení.

NDS na základe výsledkov kontroly musí prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. O týchto opatreniach musí informovať NKÚ SR, rovnako musí do konca novembra 2019 zaslať správu o plnení týchto opatrení. NKÚ SR bude plnenie opatrení naďalej monitorovať.

6 TÍM KONTROLÓROV

Vedúci kontrolnej akcie, ako aj ďalší štyria členovia kontrolnej skupiny sú skúsení kontrolóri oddelenia energetiky a infraštruktúry, odboru kontroly I. Vedúci a ďalší dvaja členovia kontrolnej skupiny pracujú na NKÚ viac ako 15 rokov. Všetci členovia tímu majú skúsenosti s podobným rozsahom kontroly a dostatočné znalosti v danej téme.

ZÁVER

Kontrola bola vykonaná v súlade s programom kontrolnej akcie, predmet kontroly bol naplnený. Po technickej stránke je mýtny systém funkčný. **Kontrolou však bolo zistené, že niektoré parametre zmluvy o poskytovaní komplexnej služby elektronického výberu mýta boli z pohľadu NDS nastavené nevýhodne, čo malo vplyv na náklady NDS.**

Kontrola NKÚ SR poukázala najmä na vysokú nákladovosť prevádzky mýtného systému, najmä na fakt, že polovica celkového výnosu mýta – až 760 mil. eur bez DPH, skončila na účte spoločnosti SkyToll. Ďalších 108 mil. eur predstavujú náklady na platby palivovými kartami, náklady za znalca, poplatky a poradenstvo.

Neúmerná je podľa NKÚ SR aj výška nákladov na implementáciu jednej zmeny sadzby mýta, za ktorú SkyToll účtuje NDS 814,5 tisíc eur bez DPH.

Za riziko považuje NKÚ SR aj fakt, na ktorý upozorňuje aj pri iných kontrolách, najmä v oblasti informatizácie spoločnosti – že vybudovanie systému, ktoré už bolo zaplatené z verejných zdrojov, nie je vo vlastníctve štátu, ale ostáva v majetku súkromného prevádzkovateľa. Prevod celého mýtného systému na NDS by musel byť opätovne zaplatený. Duplicitná úhrada systému elektronického výberu mýta nie je podľa názoru NKÚ SR v súlade s princípmi hospodárnosti.

Tento stav predstavuje veľké riziko, pretože to zásadným spôsobom ovplyvňuje aj vyhlásenie súťaže na prevádzkovateľa elektronického mýtného systému v budúcnosti. Čas na rozhodnutie sa blíži, vzhľadom na potrebnú dobu prípravy a vybudovanie nového systému. Poučením by mohla byť podobná situácia, ktorú musela riešiť Česká republika, kde po skončení zmluvy s jednou spoločnosťou súťaž na nového prevádzkovateľa vyhrala iná firma.

MDV SR ako akcionár je zodpovedný za to, aby si NDS splnila svoju povinnosť zabezpečiť plynulý výber mýta aj po 31. decembri 2022, preto by malo vypracovať návrh ďalšieho riešenia, vrátane majetkovo-právneho vysporiadania vlastníctva mýtného systému a technického zariadení.

Dôležitým záverom tejto kontroly je aj tá skutočnosť, že 47 % čistého výnosu z mýtného systému je využívaných primárne na údržbu a opravy existujúcej siete D a RC, 26 % na samotnú prevádzku NDS a až zvyšných 20 % na výstavbu

nových úsekov diaľničnej siete. Primárnym zdrojom financií na výstavbu nových úsekov D a RC sú zdroje EÚ a príspevky zo ŠR. Použitie príjmov z výberu mýta na výstavbu diaľnic bolo minimálne.

Výsledky kontrolnej akcie budú predložené Výboru NR SR pre financie a rozpočet, Výboru pre hospodárske záležitosti a ministromi dopravy a výstavby SR; v súlade s § 20 zákona o NKÚ SR. Vzhľadom na závažnosť zistení budú výsledky kontroly zaslané aj prezidentke SR, predsedovi NRSR a vláde SR.

KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ +421 2 501 14 911
✉ info@nku.gov.sk

Národná diaľničná spoločnosť, a. s.,

Dúbravská cesta 14
841 04 Bratislava
☎ +421 2 583 11 111
✉ otazka@ndsas.sk

Záverečnú správu prerokoval senát Najvyššieho kontrolného úradu SR pod vedením predsedu NKÚ SR Ing. Karola Mitrika dňa 18. novembra 2019

PRÍLOHA Č. 1

Obrázok 2 – Palubné jednotky mýtného systému

Mýtny systém využíva hybridné palubné jednotky, ktoré v sebe integrujú tri technológie:

- satelitnú GPS technológiu **na určovanie polohy** – zabezpečuje zber údajov o využívaní vymedzených úsekov ciest
- GSM/GPRS technológiu **pre komunikáciu v rámci mobilných sietí** – slúži na prenos údajov medzi palubnou jednotkou a ďalšími informačnými subsystémami v rámci elektronického mýtného systému
- **mikrovlnnú DSRC technológiu pre komunikáciu na krátke vzdialenosti** – slúži na kontrolu platiteľov mýta v rámci procesu kontroly výberu mýta.

Zdroj: NDS

Tabuľka 1 – Vývoj základnej ročnej ceny služby na základe valorizácie, v tis. eur

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Spolu za 2010-2018	2019	2020	2021	2022	Spolu 2010-2022
Základná ročná cena služby - pôvodná v eur bez DPH	87 608	89 638	91 328	96 434	35 474	36 956	39 947	37 365	40 670	555 419	39 057	39 614	41 979	39 968	716 037
Valorizovaná základná ročná cena služby v eur bez DPH	88 502	91 184	96 692	105 920	39 534	41 185	44 519	41 641	45 955	595 131	45 250	45 895	48 636	46 307	781 220
Navýšenie základnej ročnej ceny služby - pôvodnej v %	1,02	1,72	5,87	9,84	11,45	11,45	11,45	11,45	13		15,86	---	---	---	---

Zdroj: NDS

Tabuľka 2 – Prehľad navýšenia počtu mýtnych transakcií

Rok	Odhadovaný počet mýtnych transakcií	Celkový počet platných mýtnych transakcií	Rozdiel vyjadrený hodnotou počtu mýtnych transakcií	Rozdiel vyjadrený percentuálne	Celková výška kvantitatívneho plnenia, bez DPH
2010	387 630 036	447 404 274	59 774 238	15,42%	1 984 141,21 €
2011	387 630 036	571 798 482	184 168 446	47,51%	6 113 272,46 €
2012	391 714 130	421 316 288	29 602 158	7,56%	982 611,63 €
2013	399 260 109	431 903 055	32 642 946	8,18%	1 083 547,30 €
2014	408 440 786	636 829 754	228 388 968	55,92%	7 581 124,88 €
2015	412 771 780	659 468 434	246 696 654	59,77%	8 188 828,72 €
2016	418 668 538	662 821 082	244 152 544	58,32%	8 104 379,74 €
2017	419 263 870	679 296 687	260 032 817	62,02%	8 631 508,23 €
2018	417 631 936	691 436 267	273 804 331	65,56%	9 088 638,75 €
Spolu	3 643 011 221	5 202 274 323	1 559 263 102		51 758 052,91 €

Zdroj: NDS

Tabuľka 3 – Hodnota uzatvorených dodatkov v rokoch 2010 až 2018 a vývoj na základe valorizácie

Ukazovateľ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	SPOLU za 2010 – 2018
Hodnota dodatkov v eur bez DPH	6 133 525	802 434	4 195 565	6 142 622	33 762 269	16 049 466	12 191 810	12 354 541	13 345 997	104 978 229
% valorizácie	1,01020	1,00697	1,04079	1,03743	1,01465	1,00000	1,00000	1,00000	1,01391	---
Valorizácia dodatkov v eur bez DPH	0	13 835	75 823	253 106	565 936	167 057	97 008	116 108	552 751	1 841 625
Hodnota dodatkov vrátane valorizácie v eur bez DPH	6 133 525	816 269	4 271 388	6 395 728	34 328 205	16 216 523	12 288 818	12 470 649	13 898 748	106 819 854

Zdroj: NDS

Tabuľka 4 – Hodnota uzatvorených dodatkov v rokoch 2019 až 2022 a vývoj na základe valorizácie

Ukazovateľ	2019	2020	2021	2022	SPOLU za roky 2019 až 2022
Hodnota dodatkov v eur bez DPH	10 907 783	9 802 354	10 008 771	15 097 782	150 794 919
% valorizácie	1,02533	---	---	---	---
Valorizácia dodatkov v eur bez DPH	554 976	494 191	557 151	954 530	4 402 472
Hodnota dodatkov vrátane valorizácie v eur bez DPH	11 462 759	10 296 544	10 565 922	16 052 312	155 197 391

Zdroj: NDS

Tabuľka 5 – Prehľad výnosov, nákladov a čistých výnosov z elektronického výberu mýta v mil. eur

Rok		2 010	2 011	2 012	2 013	2 014	2 015	2 016	2 017	2 018	Spolu celkom za 2010 - 2018
Výnosy celkom v mil. eur bez DPH		141,63	153,95	154,8	158,66	181,54	184,92	191,11	198,91	211,13	1 576,65
Náklady celkom	v mil. eur bez DPH	106,41	102,58	119,53	126	93,85	79,37	78,55	76,83	84,6	867,72
Náklady celkom	v % z výnosov celkom	75,13%	66,63%	77,22%	79,42%	51,70%	42,92%	41,10%	38,63%	40,07%	55%
Čistý výnos	v mil. eur bez DPH*	35,22	51,37	35,27	32,66	87,69	105,56	112,56	122,08	126,54	708,95
Čistý výnos	v % z výnosov celkom	24,87%	33,37%	22,78%	20,58%	48,30%	57,08%	58,90%	61,37%	59,93%	45%

Zdroj: NDS

Tabuľka 6 – Cena za 1 km diaľnice (vo výstavbe a v prevádzke)

NÁZOV STAVBY	ZMLUVNÁ CENA	DĹŽKA ÚSEKU (km)	CENA ZA 1 KM DIAĽNICE v eur
D1 Hrič. Podhradie - Lietavská Lúčka	427 201 095 €	11,32	37 738 613
D1 Hubová - Ivachnová	288 790 981 €	14,92	19 355 964
D1 Prešov západ - Prešov juh	356 345 280 €	7,87	45 278 943
D1 Budimír - Bidovce	197 444 061 €	14,4	13 711 393
D1 Dubná Skala - Turany (v prevádzke)	137 292 980 €*	16,41	8 368 972
D1 Jánovce - Jablonov I. úsek (v prevádzke)	70 193 182 €*	9,00	7 799 242
D1 Jánovce - Jablonov II. úsek (v prevádzke)	137 935 990 €*	9,54	14 458 699
D1 Fričovce - Svinia (v prevádzke)	132 980 834 €*	11,22	11 852 124
D3 Čadca, Bukov - Svrčinovec	239 112 850 €	5,67	42 171 578
D3 Žilina Strážov - Žilina Brodno (v prevádzke)	256 738 910 €*	4,95	51 866 446
D3 Svrčinovec - Skalité (1/2 profil) (v prevádzke)	338 578 826 €*	12,28	27 571 566

* vyfakturované

Zdroj: NDS

Priemerná CENA ZA 1 KM DIAĽNICE (vo výstavbe a v prevádzke): 25 470 322 €